Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
NILS WAHL
της 23ης Απριλίου 2015[1]

Υπόθεση C-172/14

ING Pensii – Societate de Administrare a unui Fond de Pensii Administrat Privat SA
κατά
Consiliul Concurenței
[αίτηση του Înalta Curte de Casație și Justiție (Ρουμανία)

για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή — Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Τρόπος κατανομής της πελατείας στη ρουμανική αγορά ιδιωτικής διαχειρίσεως των υποχρεωτικών ταμείων συντάξεων — Ύπαρξη εξ αντικειμένου περιορισμού του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ — Επίδραση επί του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών»

1. Η παρούσα υπόθεση ανάγεται σε διαφορά μεταξύ της ING Pensii – Societate de Administrare a unui Fond de Pensii Administrat Privat SA (στο εξής: ING Pensii), εταιρίας διαχειρίσεως ενός ιδιωτικού ταμείου συντάξεων, και του Consiliul Concurenței (ρουμανικού συμβουλίου ανταγωνισμού) σχετικά με αίτημα ακυρώσεως αποφάσεως που επιβάλλει στην εταιρία αυτή πρόστιμο για τη συμμετοχή της σε συμφωνία αποσκοπούσα στον περιορισμό του ανταγωνισμού στην αγορά των ιδιωτικών ταμείων συντάξεων. Αφορά ειδικότερα τις συμφωνίες που συνήψαν οι διαχειριστές υποχρεωτικών ιδιωτικών ταμείων συντάξεων και αφορούσαν την κατανομή των διπλών εγγραφών, δηλαδή των προσώπων τα οποία, είτε λόγω παραβάσεως των εφαρμοστέων στον τομέα αυτό κανόνων είτε λόγω αμέλειας ορισμένων εμπορικών πρακτόρων, ενεγράφησαν σε δύο ή περισσότερα ταμεία κατά την περίοδο αρχικής εγγραφής που πραγματοποιήθηκε κατά τον νόμο το 2007 (στο εξής: διπλές εγγραφές).

2. Η παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, που κατέστη αναγκαία σε μεγάλο βαθμό λόγω των διιστάμενων απόψεων που έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς από τα ρουμανικά δικαστήρια, επιτρέπει στο Δικαστήριο να διασαφηνίσει τις έννοιες του εξ αντικειμένου περιορισμού και του αισθητού αντίκτυπου στον ανταγωνισμό. Προσφέρει ειδικότερα την ευκαιρία να υπομνησθούν τα στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη και η μέθοδος αναλύσεως που πρέπει να ακολουθηθεί για να καθοριστεί αν μια συμφωνία έχει σκοπό αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

I – **Το εθνικό νομικό πλαίσιο**

3. Το επίμαχο εν προκειμένω σύστημα κατανομής των διπλών εγγραφών εντάσσεται στο πλαίσιο της εθνικής ρουμανικής νομοθεσίας σχετικά με τη σύσταση, οργάνωση και λειτουργία της αγοράς της ιδιωτικής διαχειρίσεως των υποχρεωτικών ταμείων συντάξεων.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

4. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο έχει αναντιρρήτως περίπλοκο χαρακτήρα. Δίχως να προβώ σε διεξοδική παρουσίαση και για τις ανάγκες της αναλύσεως που έπεται, τα ακόλουθα στοιχεία πρέπει να υπογραμμισθούν.

Α - *Γενικοί κανόνες σχετικά με την εγγραφή στα ιδιωτικά ταμεία συντάξεων*

5. Το συνταξιοδοτικό καθεστώς στη Ρουμανία έχει την ακόλουθη διάρθρωση:

— πρώτος πυλώνας: υποχρεωτική συνιστώσα, με αναδιανεμητικό χαρακτήρα, υπό δημόσια διαχείριση·

— δεύτερος πυλώνας: υποχρεωτική συνιστώσα, με κεφαλαιοποιητικό χαρακτήρα, υπό ιδιωτική διαχείριση από ανώνυμες εταιρίες με αντικείμενο τη διαχείριση των συνταξιοδοτικών ταμείων και ρυθμιζόμενη με τον νόμο 411/2004 περί ιδιωτικών ταμείων συντάξεων (legea privind fondurile de pensii administrate privat)[2] ·

— τρίτος πυλώνας: προαιρετική συνιστώσα, με κεφαλαιοποιητικό χαρακτήρα, υπό ιδιωτική επίσης διαχείριση.

6. Κατ' εφαρμογήν του νόμου 411/2004, 18 εμπορικές εταιρίες με αποκλειστικό αντικείμενο τη διαχείριση ταμείων συντάξεων αδειοδοτήθηκαν από την Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private (επιτροπή εποπτείας του καθεστώτος του ιδιωτικού συνταξιοδοτικού συστήματος) (στο εξής: CSSPP) κατά την περίοδο μεταξύ της 25ης Ιουλίου 2007 και της 9ης Οκτωβρίου 2007, κάθε μία δε από αυτές επιτρεπόταν να διαχειρίζεται μόνον ένα ταμείο συντάξεων στη Ρουμανία.

7. Κατά το άρθρο 30, παράγραφος 1, του νόμου 411/2004, τα πρόσωπα ηλικίας έως 35 ετών που είναι ασφαλισμένα και καταβάλλουν εισφορές στο δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα (πρώτος πυλώνας) οφείλουν επίσης να εγγραφούν σε ιδιωτικό ταμείο συντάξεων (δεύτερος πυλώνας).

8. Δεν μπορούν να ενταχθούν στον δεύτερο πυλώνα πρόσωπα ηλικίας άνω των 45 ετών ή αυτά που δεν καταβάλλουν εισφορές στο δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα (πρώτος πυλώνας). Τα πρόσωπα ηλικίας μεταξύ 35 και 45 ετών που εισφέρουν στον πρώτο πυλώνα μπορούν αν επιλέξουν να συμμετέχουν ή όχι στον δεύτερο πυλώνα (άρθρο 30, παράγραφος 2, του νόμου 411/2004). Ανεξαρτήτως της καταβολής εισφορών στον πρώτο και δεύτερο πυλώνα, κάθε φυσικό πρόσωπο μπορεί να καταβάλει εισφορές στον τρίτο πυλώνα, μολονότι αυτό δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να αντικατασταθεί η καταβολή εισφορών στον πρώτο και δεύτερο πυλώνα, για τα πρόσωπα που οφείλουν να καταβάλουν εισφορές στα συνταξιοδοτικά αυτά συστήματα.

9. Σχετικά με τους συμμετέχοντες στον δεύτερο πυλώνα, πρόσωπα τα οποία και μόνον αφορά η υπόθεση της κύριας δίκης, το άρθρο 31 του νόμου 411/2004 προβλέπει ότι ένα πρόσωπο δεν δύναται να εγγράφεται συγχρόνως σε περισσότερα ταμεία συντάξεων και δύναται να κατέχει μόνον ένα λογαριασμό στο ταμείο συντάξεων στο οποίο μετέχει.

10. Κατά το άρθρο 32, παράγραφος 1, του νόμου 411/2004, ένα πρόσωπο αποκτά την ιδιότητα του συμμετέχοντος σε ταμείο συντάξεων μέσω της υπογραφής ατομικής πράξεως εγγραφής, με δική του πρωτοβουλία ή κατόπιν υπαγωγής του στο ταμείο από τον οργανισμό καταχωρίσεων.

2 — Νόμος 411/2004 περί ρυθμίσεως της ιδρύσεως, οργανώσεως και προληπτικής εποπτείας του ιδιωτικού συνταξιοδοτικού συστήματος υπό ιδιωτική διαχείριση, καθώς και της οργανώσεως και της λειτουργίας διαχειριστών ιδιωτικών ταμείων συντάξεων υπό ιδιωτική διαχείριση (legea reglementând înființarea, organizarea și supravegherea prudențiala a sistemului fondurilor de pensii administrate privat, precum și organizarea și funcționarea administratorilor fondurilor de pensii administrate privat), όπως αναδημοσιεύθηκε στη *Monitorul Oficial al României* αριθ. 482, της 18ης Ιουλίου 2007, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το έκτακτο κυβερνητικό διάταγμα αριθ. 112/2007, που δημοσιεύθηκε στη *Monitorul Oficial al României* αριθ. 710, της 22ας Οκτωβρίου 2007 (στο εξής: νόμος 411/2004).

11. Κατά το άρθρο 33 του νόμου 411/2004, πρόσωπο το οποίο δεν έχει εγγραφεί σε ένα εκ των ιδιωτικών ταμείων συντάξεων εντός συγκεκριμένης προθεσμίας κατανέμεται τυχαία σε ένα εκ των ταμείων συντάξεων από τον οργανισμό καταχωρίσεων. Η κατανομή αυτή πραγματοποιείται αναλόγως προς τα μερίδια αγοράς που έχουν αποκτηθεί από κάθε διαχειριστή (άρθρο 33, παράγραφος 2).

Β - *Ειδικοί κανόνες σχετικά με την αρχική εγγραφή σε ιδιωτικό ταμείο συντάξεων, με τη διαδικασία επικυρώσεως των εγγραφών και με την τυχαία κατανομή των μη εγγεγραμμένων συμμετεχόντων*

12. Η διαδικασία αρχικής εγγραφής σε ιδιωτικό ταμείο συντάξεων καθώς και η διαδικασία επικυρώσεως και τυχαίας κατανομής των συμμετεχόντων ρυθμίζονται από την κανονιστική απόφαση 18/2007 περί αρχικής εγγραφής και καταχωρίσεως των συμμετεχόντων στα ιδιωτικά ταμεία συντάξεων[3], όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την απόφαση 31/2007[4] (στο εξής: απόφαση 18/2007).

13. Βάσει του άρθρου 17, παράγραφος 1, της αποφάσεως 18/2007, η αρχική διαδικασία εγγραφής σε ιδιωτικό ταμείο συντάξεων έπρεπε να λάβει χώρα σε περίοδο τεσσάρων μηνών, που άρχισε στις 17 Σεπτεμβρίου 2007 και έληξε στις 17 Ιανουαρίου 2008 (άρθρο 5, παράγραφος 6, της αποφάσεως 18/2007). Κατά τη χρονική αυτή περίοδο, όλα τα πρόσωπα που δεν είχαν συμπληρώσει το 35ο έτος της ηλικίας τους πριν την 31η Δεκεμβρίου 2007 ή είχαν συμπληρώσει την ηλικία αυτή κατά την 31η Δεκεμβρίου 2007 υποχρεούνταν, εφόσον εξάλλου πληρούσαν συγκεκριμένες προϋποθέσεις, να εγγραφούν σε ιδιωτικό ταμείο συντάξεων (άρθρα 4, παράγραφος 1, και 5, παράγραφος 3, της αποφάσεως 18/2007).

14. Όσον αφορά τη διαδικασία επικυρώσεως και τυχαίας κατανομής των συμμετεχόντων (άρθρα 19 έως 31 της αποφάσεως 18/2007), η απόφαση 18/2007 προέβλεπε ότι οι διαχειριστές ήταν υποχρεωμένοι να διαβιβάζουν στο εθνικό γραφείο συντάξεων και λοιπών δικαιωμάτων κοινωνικής ασφαλίσεως (Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale, στο εξής: CNPAS), δύο φορές τον μήνα (την 1η και τη 15η ημέρα κάθε μήνα), έκθεση περιέχουσα πληροφορίες σχετικές με τα πρόσωπα που είχαν υπογράψει ατομική πράξη εγγραφής εντός των τελευταίων δύο εβδομάδων πριν τη σύνταξη της εν λόγω εκθέσεως. Αν, στο πλαίσιο των υποβαλλομένων δύο φορές τον μήνα εκθέσεων, ένα πρόσωπο εμφανιζόταν στις εκθέσεις που είχαν αποσταλεί από έναν ή περισσότερους διαχειριστές ότι είχε υπογράψει περισσότερες ατομικές πράξεις εγγραφής ή αν διαπιστωνόταν ότι η εγγραφή του είχε προσωρινά επικυρωθεί στο πλαίσιο προηγουμένων εκθέσεων, το CNPAS θα καταχωρούσε το εν λόγω πρόσωπο στον ηλεκτρονικό πίνακα των «διπλών εγγραφών» (άρθρο 21, παράγραφος 1, της αποφάσεως 18/2007). Στην περίπτωση αυτή, οι διαχειριστές των ταμείων είχαν τη νόμιμη υποχρέωση να εξακριβώνουν τη γνησιότητα της ατομικής πράξεως εγγραφής και του αντιγράφου του δελτίου ταυτότητας με τη χειρόγραφη υπογραφή του προσώπου που εμφανίζεται ότι υπέγραψε περισσότερες ατομικές πράξεις εγγραφής και, αν η γνησιότητα της πράξεως διαπιστωνόταν, οι διαχειριστές μπορούσαν να διαβιβάζουν εκ νέου στο CNPAS, με την επόμενη υποβαλλόμενη δύο φορές το μήνα έκθεση, τις πληροφορίες σχετικά με την εγγραφή του εν λόγω προσώπου.

15. Στο τέλος της διαδικασίας της αρχικής εγγραφής, τα πρόσωπα των οποίων η εγγραφή εμφανιζόταν ως προσωρινώς επικυρωθείσα καταχωρίζονταν ως εγκύρως εγγεγραμμένα και αυτά που εμφαίνονταν ότι είχαν υπογράψει περισσότερες της μίας ατομικές πράξεις εγγραφής καταχωρίζονταν στο μητρώο των συμμετεχόντων ως μη εγκύρως εγγεγραμμένα και κατανέμονταν με τυχαίο τρόπο[5]. Συνεπώς, η τυχαία κατανομή έπρεπε να ισχύει για τα πρόσωπα τα οποία, μολονότι ήταν υποχρεωμένα να εγγραφούν σε ένα ιδιωτικό ταμείο συντάξεων κατά τη φάση αρχικής εγγραφής, δεν

3 — Δημοσιευθείσα στη *Monitorul Oficial al României* αριθ. 503, της 27ης Ιουλίου 2007.

4 — Δημοσιευθείσα στη *Monitorul Oficial al României* αριθ. 746, της 2ας Νοεμβρίου 2007.

5 — Κατόπιν των τροποποιήσεων που επήλθαν στην απόφαση 31/2007, η επικύρωση ή η μη επικύρωση των προσώπων που είχαν υπογράψει περισσότερες από μία πράξεις εγγραφής ελάμβανε χώρα μηνιαίως, στις 15 Νοεμβρίου (για τις εκθέσεις 1ης και 15ης Οκτωβρίου που υποβάλλονταν δύο φορές τον μήνα και την έκθεση της 15ης Νοεμβρίου), στις 15 Δεκεμβρίου (για τις εκθέσεις της 1ης και 15ης Δεκεμβρίου) και στις 17 Ιανουαρίου 2008 (για τις εκθέσεις της 1ης και της [1]5ης Ιανουαρίου 2008 που υποβάλλονταν δύο φορές τον μήνα).

το έπρατταν, καθώς και στα πρόσωπα που είχαν εγγραφεί στο μητρώο ως πρόσωπα των οποίων η εγγραφή δεν είχε επικυρωθεί. Το CNPAS πραγματοποιούσε την κατανομή σε ένα εκ των ιδιωτικών ταμείων, κατά τρόπο ευθέως αναλογικό προς τον αριθμό των προσώπων των οποίων η εγγραφή επικυρώθηκε για κάθε ιδιωτικό ταμείο συντάξεων σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των προσώπων των οποίων η εγγραφή επικυρώθηκε για το σύνολο των ιδιωτικών ταμείων συντάξεων.

16. Η απόφαση 31/2007, η οποία τροποποίησε και συμπλήρωσε την απόφαση 18/2007, προέβλεψε εξάλλου ότι οι διαχειριστές ήταν υποχρεωμένοι να υποδεικνύουν στους συμμετέχοντες, εντός δεκαπέντε ημερών από την ημερομηνία επικυρώσεως, για ποιο ταμείο συντάξεων επικυρώθηκε η εγγραφή τους. Αν οι ενημερωθέντες συμμετέχοντες δεν είχαν υπογράψει ατομική πράξη εγγραφής στο εν λόγω ταμείο, είχαν τη δυνατότητα να καταθέσουν έγγραφη προσφυγή ενώπιον της CSSPP, και, αφού το εν λόγω όργανο αποφαινόταν επ' αυτής, η CSSPP ενημέρωνε τον διαχειριστή για την υπαγωγή ή όχι του συμμετέχοντος στο ιδιωτικό ταμείο συντάξεων.

II – **Το ιστορικό της διαφοράς και το προδικαστικό ερώτημα**

17. Η ING Pensii είναι ιδιωτική εταιρία διαχειρίσεως ταμείου συντάξεων. Δραστηριοποιείται, μεταξύ άλλων, στην αγορά των υποχρεωτικών ιδιωτικών συντάξεων στη Ρουμανία.

18. Η υπό κρίση υπόθεση αφορά έρευνα που διενεργήθηκε από το Consiliul Concurenței με αντικείμενο πιθανή παράβαση του άρθρου 5, παράγραφος 1, του νόμου περί ανταγωνισμού (legea concurenței) 21/1996[6] και του άρθρου 81 ΕΚ (νυν άρθρο 101 ΣΛΕΕ) στη ρουμανική αγορά της ιδιωτικής διαχειρίσεως των υποχρεωτικών ταμείων συντάξεων (δεύτερος πυλώνας).

19. Μετά την έρευνα αυτή, το Consiliul Concurenței κατέληξε, μεταξύ άλλων, στο συμπέρασμα ότι υπήρχαν στην εν λόγω αγορά αντίθετες προς τον ανταγωνισμό συμπράξεις με αντικείμενο την κατανομή των πελατών μεταξύ των εμπορικών εταιριών που διαχειρίζονταν αυτά τα ταμεία.

20. Με την απόφαση 39 της 7ης Σεπτεμβρίου 2010, το Consiliul Concurenței επέβαλε κυρώσεις σε δεκατέσσερις από τις εταιρίες αυτές, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η προσφεύγουσα. Οι επίμαχες συμφωνίες, που συνάπτονταν συνήθως ως διμερείς και ελάμβαναν ποικίλες μορφές, αφορούσαν τις διπλές εγγραφές. Συνάπτοντας συμφωνίες τέτοιου είδους, οι διοικούντες τα ιδιωτικά ταμεία συντάξεων κατένειμαν τις διπλές εγγραφές κατ' ισομοιρία (σύμφωνα με τον κανόνα 50/50) μεταξύ τους και, κατά τον τρόπο αυτό, προσπαθούσαν να αποφύγουν την κατανομή των διπλών εγγραφών από το CNPAS.

21. Στις 4 Οκτωβρίου 2010, ενώπιον του Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου), η ING Pensii ζήτησε, κυρίως, την ακύρωση της εν λόγω αποφάσεως 39, και, επικουρικώς, τη μερική ακύρωση αυτής της αποφάσεως, υπό τη μορφή μειώσεως του ποσού του προστίμου που της επιβλήθηκε.

22. Η προσφεύγουσα εταιρία ισχυρίστηκε ότι η επίμαχη συμφωνία δεν ήταν αντίθετη προς το άρθρο 5, παράγραφος 1, του νόμου περί ανταγωνισμού και ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι η κατανομή των συμμετεχόντων που είχαν καταχωριστεί ως διπλές εγγραφές δεν παρήγαγε κανένα αποτέλεσμα που να συνίσταται στον περιορισμό, στην παρεμπόδιση ή στη νόθευση του ανταγωνισμού στη ρουμανική αγορά

6 — Νόμος όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και αναδημοσιεύθηκε (*Monitorul Oficial al României* αριθ. 240 της 3ης Απριλίου 2014). Κατά τη διάταξη αυτή, «[α]παγορεύονται όλες οι συμπράξεις, ρητές ή σιωπηρές, μεταξύ επιχειρηματιών ή ενώσεων επιχειρηματιών, καθώς και όλες οι αποφάσεις που λαμβάνονται από ενώσεις επιχειρηματιών και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό, την παρεμπόδιση ή τη νόθευση του ανταγωνισμού στη ρουμανική αγορά ή σε τμήμα αυτής, και κυρίως αυτές που συνίστανται στην: [...]
c) κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού [...]».

ιδιωτικής διαχειρίσεως των ιδιωτικών ταμείων συντάξεων ή σε ένα σημαντικό τμήμα αυτής. Η ING Pensii υποστήριξε επίσης ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ των διαχειριστών των ιδιωτικών ταμείων συντάξεων δεν είχε εξαλειφθεί, καθώς αυτοί τελούσαν σε σχέση ανταγωνισμού κατά την αρχική περίοδο εγγραφής.

23. Το Consiliul Concurenței, υποστήριξε, ότι, για να θεμελιωθεί ο αντίθετος προς τον ανταγωνισμό χαρακτήρας της συμφωνίας που συνήφθη μεταξύ των διαχειριστών των ιδιωτικών ταμείων συντάξεων, στους οποίους συγκαταλέγεται και η ING Pensii, έπρεπε να ληφθούν υπόψη το νομικό πλαίσιο περί της συστάσεως και της λειτουργίας της αγοράς ιδιωτικής διαχειρίσεως των υποχρεωτικών ταμείων συντάξεων καθώς και οι ιδιαιτερότητες της αγοράς στο πλαίσιο της οποίας συνήφθη η συμφωνία αυτή.

24. Με την απόφαση 749 της 6ης Φεβρουαρίου 2012, η προσφυγή της ING Pensii απορρίφθηκε από το Curtea de Apel București.

25. Η προσφεύγουσα εταιρία άσκησε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι η επιλογή ενός αλγορίθμου υπολογισμού των διπλών εγγραφών διαφορετικού από αυτόν που προβλέπεται στον νόμο δεν συνιστούσε παράβαση του νόμου περί ανταγωνισμού αλλά, στην πιο ακραία εκδοχή, παραβίαση της ειδικής νομοθεσίας στον τομέα των υποχρεωτικών ιδιωτικών συντάξεων. Εξάλλου, η σύμπραξη, η οποία αφορούσε μόνον την κατανομή των διπλών εγγραφών, δεν θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο στον ανταγωνισμό στην επίμαχη αγορά, δεδομένου ότι οι διπλές εγγραφές, που αντιπροσώπευαν λιγότερο από το 1,5 % της αγοράς, δεν θα αποτελούσαν αντικείμενο ανταγωνισμού μεταξύ των διαχειριστών ιδιωτικών ταμείων συντάξεων.

26. Η ING Pensii υποστήριξε επίσης ότι δεν είχε κανένα συμφέρον πρακτικής ή οικονομικής φύσεως για την ισομερή κατανομή των διπλών εγγραφών, δεδομένου ότι στις 15 Οκτωβρίου 2007 κατείχε ήδη το μεγαλύτερο μέρος της αγοράς. Εξάλλου, η συμφωνία θα είχε θετικά αποτελέσματα, προάγοντας την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας εγγραφής στα υποχρεωτικά ιδιωτικά ταμεία συντάξεων, καθώς η επιλογή των συμμετεχόντων έχει περισσότερες πιθανότητες να γίνει σεβαστή σε σχέση με την περίπτωση τυχαίας κατανομής.

27. Η προσφεύγουσα διευκρίνισε τέλος ότι, εν προκειμένω, δεν αποδείχθηκε κανένα αποτέλεσμα στεγανοποιήσεως της εθνικής αγοράς των υποχρεωτικών ιδιωτικών ταμείων συντάξεων λόγω της επιλογής άλλου αλγορίθμου υπολογισμού των διπλών εγγραφών. Στην περίπτωση μιας συμφωνίας που καλύπτει ένα περιθωριακό ποσοστό της ρουμανικής αγοράς, είναι προφανές, κατά την προσφεύγουσα, ότι τα αποτελέσματά της, πραγματικά ή δυνητικά, είναι ασήμαντα και σε καμία περίπτωση δεν είναι ικανή να παράγει αποτελέσματα στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

28. Το Consiliul Concurenței ζήτησε την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως, υποστηρίζοντας, κατ' ουσίαν, ότι η συμφωνία κατανομής των διπλών εγγραφών ήταν ικανή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό στην αγορά των υποχρεωτικών ιδιωτικών ταμείων συντάξεων και, αυτή καθ' εαυτή, είχε αντικείμενο αντίθετο προς τον ανταγωνισμό. Σύμφωνα με το όργανο αυτό, η ικανότητα μιας συμφωνίας να παράγει αρνητικά αποτελέσματα και η διαπίστωση μιας παραβάσεως λόγω κατανομής της αγοράς και των πηγών ανεφοδιασμού δεν εξαρτώνται από τον αριθμό των πράγματι κατανεμηθέντων πελατών, καθώς η πτυχή αυτή σχετίζεται με τα συγκεκριμένα αποτελέσματα μιας συμπράξεως.

29. Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Σε περίπτωση που υπάρχει πρακτική κατανομής πελατών, ασκεί ο συγκεκριμένος τελικός αριθμός πελατών επιρροή για να συναχθεί ότι πληρούται η προϋπόθεση σημαντικής στρεβλώσεως του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 101, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ;»

30. Η ING Pensii, το Consiliul Concurenței, η Ρουμανική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις στο Δικαστήριο και αγόρευσαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 11ης Φεβρουαρίου 2015.

III – **Ανάλυση του προδικαστικού ερωτήματος**

31. Με την υπό εξέταση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως καλείται το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν και σε ποιο μέτρο ο αριθμός των προσώπων που επηρεάστηκαν από συμφωνίες κατανομής, όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, αποτελεί κρίσιμο στοιχείο προκειμένου να καθορισθεί αν αυτές οι συμφωνίες εμπίπτουν στην απαγόρευση των συμπράξεων του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

32. Λαμβανομένων υπόψη των πληροφοριακών στοιχείων που απέστειλε το αιτούν δικαστήριο, επιβάλλονται δύο προκαταρκτικές διευκρινίσεις.

33. Πρώτον, φρονώ ότι, μολονότι στη διαφορά της κύριας δίκης τέθηκε ευθέως υπό αμφισβήτηση μόνον η εφαρμογή των εθνικών διατάξεων του ρουμανικού δικαίου στον τομέα του ανταγωνισμού, δηλαδή, μεταξύ άλλων, του άρθρου 5, παράγραφος 1, του νόμου περί του ανταγωνισμού, εντούτοις το παραδεκτό του προδικαστικού ζητήματος πρέπει σαφώς να γίνει δεκτό. Εν προκειμένω, η ING Pensii αμφισβήτησε την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, ωστόσο η ένσταση αυτή απορρίφθηκε από το αιτούν δικαστήριο. Δεδομένου ότι το διακύβευμα της υποθέσεως είναι ακριβώς οι προϋποθέσεις εφαρμογής αυτής της διατάξεως, επιβάλλεται η προσχώρηση στην άποψη του αιτούντος δικαστηρίου.

34. Εξάλλου, επισημαίνεται ότι αυτή η εθνική διάταξη, όπως ισχύει σήμερα, αναπαράγει αυτολεξεί την απαγόρευση των περιοριστικών του ανταγωνισμού συμφωνιών του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Υπό τις συνθήκες αυτές, φρονώ ότι, ακολουθώντας πάγια νομολογία σχετικά με τις περιοριστικές πρακτικές κατ' εφαρμογήν του εθνικού δικαίου του ανταγωνισμού[7], επιβάλλεται να γίνει δεκτό το παρόν προδικαστικό ερώτημα. Πράγματι, υφίσταται οπωσδήποτε συμφέρον της Ένωσης για ομοιόμορφη ερμηνεία διατάξεων ή εννοιών που αντλούνται από το δίκαιο της Ένωσης, ανεξάρτητα από τις συνθήκες υπό τις οποίες εφαρμόζονται, προκειμένου να αποφευχθούν στο μέλλον ερμηνευτικές αποκλίσεις[8].

35. Δεύτερον, πρέπει να επισημανθεί ότι, μολονότι είναι το ζήτημα της υπάρξεως, στην υπόθεση της κύριας δίκης, εξ αντικειμένου περιορισμού του ανταγωνισμού που φαίνεται να βρίσκεται στο επίκεντρο της διαμάχης και που θα εξετασθεί στα κυριότερα σημεία της ανάλυσής μου, εντούτοις η γενικότητα των όρων που χρησιμοποιήθηκαν από το αιτούν δικαστήριο κατά τη διατύπωση του προδικαστικού ερωτήματος παρακινεί επίσης στην ευρύτερη εξέταση της προϋποθέσεως που σχετίζεται με την ύπαρξη σημαντικού αντίκτυπου στον ανταγωνισμό. Το αιτούν δικαστήριο, εξάλλου, υπογράμμισε ότι εν προκειμένω θα αποφανθεί τόσο επί της αντίθετης προς τον ανταγωνισμό φύσεως της επίμαχης συμπράξεως όσο και επί του ερωτήματος αν οι συμφωνίες κατανομής των διπλών εγγραφών ενδέχεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο και να τροποποιήσουν τη δομή της αγοράς της ιδιωτικής διαχειρίσεως των υποχρεωτικών ταμείων συντάξεων.

7 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569, σκέψεις 12 έως 22)· Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (C-217/05, EU:C:2006:784, σκέψεις 13 έως 23)· ETI κ.λπ. (C-280/06, EU:C:2007:775, σκέψεις 19 έως 29), και Allianz Hungária Biztosító κ.λπ. (C-32/11, EU:C:2013:160, σκέψεις 17 έως 23).

8 — Βλ. απόφαση Allianz Hungária Biztosító κ.λπ. (C-32/11, EU:C:2013:160, σκέψη 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Α - *Επί της σημασίας του αριθμού των προσώπων που συγκεκριμένα αφορούν οι επίμαχες συμφωνίες ως προς τον καθορισμό του περιοριστικού σε βάρος του ανταγωνισμού αντικειμένου*

36. Εν προκειμένω, προκειμένου να δοθεί απάντηση στο υποβληθέν από το αιτούν δικαστήριο ερώτημα, κρίνεται αναγκαίο, αφού υπομνησθεί η σχετική νομολογία, να εξεταστούν οι επίμαχες συμφωνίες κατανομής. Μολονότι εναπόκειται εν τέλει στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει αν αυτές οι συμφωνίες εμπίπτουν στην απαγόρευση των συμπράξεων του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, ωστόσο το Δικαστήριο καλείται να διαφωτίσει τον εθνικό δικαστή προκειμένου να καθορισθεί αν οι συμφωνίες αυτές παρουσιάζουν αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο ή, σε αποφατική περίπτωση, αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματα.

1. Υπενθύμιση των διδαγμάτων της νομολογίας

37. Πρέπει να υπομνησθεί ότι, για να εμπίπτει συμφωνία, απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων ή εναρμονισμένη πρακτική στην απαγόρευση την οποία προβλέπει το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, πρέπει αυτή να έχει «ως αντικείμενο *ή* ως αποτέλεσμα» [9] την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς.

38. Κατά πάγια μετά την απόφαση LTM [10] νομολογία, ο διαζευκτικός χαρακτήρας αυτής της προϋποθέσεως, που εκφράζεται με τη χρήση του συνδέσμου «ή», επιβάλλει κατ' αρχάς να εξεταστεί το αντικείμενο της συμφωνίας, λαμβανομένου υπόψη του οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται. Επομένως, οσάκις αποδεικνύεται το αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού αντικείμενο μιας συμφωνίας, δεν συντρέχει λόγος να αναζητούνται τα αποτελέσματά της επί του ανταγωνισμού.

39. Σχετικά με τη διάκριση μεταξύ των εξ αντικειμένου παραβάσεων και των παραβάσεων εκ του αποτελέσματος, από πάγια νομολογία που υπενθυμίστηκε προσφάτως μετ' επιτάσεως στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση CB κατά Επιτροπής [11] συνάγεται ότι ορισμένα είδη συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων είναι *αρκούντως επιβλαβή* για τον ανταγωνισμό ώστε *να μην απαιτείται εξέταση των αποτελεσμάτων τους*.

40. Συναφώς, ουδόλως αμφισβητείται πλέον ότι ορισμένες μορφές συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων μπορούν να λογίζονται, ως εκ της φύσεώς τους, ως παραβλάπτουσες την ομαλή λειτουργία του ανταγωνισμού. Έτσι, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ορισμένες μορφές συμπαιγνίας, όπως αυτές που οδηγούν στον οριζόντιο καθορισμό των τιμών από συμπράξεις, μπορεί να λογίζεται ότι είναι σε τέτοιο βαθμό ικανές να έχουν δυσμενή αποτελέσματα ιδίως επί των τιμών, της ποσότητας ή της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών, ώστε να παρέλκει να αποδειχθεί, για τους σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, ότι έχουν συγκεκριμένα αποτελέσματα στην αγορά. Πράγματι, η πείρα δείχνει ότι τέτοιες πρακτικές επιφέρουν μειώσεις της παραγωγής και αυξήσεις τιμών, με τελικό αποτέλεσμα την κακή κατανομή των πόρων σε βάρος, ιδίως, των καταναλωτών [12].

41. Για την εκτίμηση αν μια συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων ή μια απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων είναι αρκούντως επιζήμια ώστε να λογίζεται ως εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το περιεχόμενο των διατάξεών της, οι σκοποί τους οποίους επιδιώκει, καθώς και το οικονομικό και νομικό πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται. Στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του ανωτέρω πλαισίου, πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η φύση των επηρεαζόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών καθώς και οι πραγματικές συνθήκες της λειτουργίας και της διαρθρώσεως της οικείας αγοράς ή των οικείων αγορών. Επιπλέον,

9 — Η υπογράμμιση δική μου.

10 — 56/65, EU:C:1966:38.

11 — C-67/13, EU:C:2014:2204, σκέψη 49.

12 — Απόφαση CB κατά Επιτροπής (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, σκέψεις 49 έως 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

μολονότι η πρόθεση των μερών δεν συνιστά στοιχείο αναγκαίο για τον καθορισμό του περιοριστικού χαρακτήρα μιας συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων, ουδόλως απαγορεύεται στις αρμόδιες για τον ανταγωνισμό αρχές ή στα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα και τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης να τη λαμβάνουν υπόψη [13].

42. Όπως ανέφερα στις προτάσεις μου στην υπόθεση CB κατά Επιτροπής [14], μολονότι ο πλέον συνήθης τρόπος εκτιμήσεως στον οποίο καταλήγει η προσφυγή στην έννοια του εξ αντικειμένου περιορισμού προϋποθέτει λεπτομερή και σε βάθος εξέταση της οικείας συμφωνίας, εντούτοις η εξέταση αυτή πρέπει να διακρίνεται σαφώς από την εξέταση των πραγματικών ή ενδεχόμενων αποτελεσμάτων των ενεργειών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων.

43. Κατά τη γνώμη μου, η συνεκτίμηση του οικονομικού και νομικού πλαισίου κατά την αναζήτηση αντικειμένου αντίθετου προς τους κανόνες του ανταγωνισμού πρέπει να διακρίνεται σαφώς από την απόδειξη των αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού αποτελεσμάτων δυνάμει της δεύτερης εναλλακτικής περιπτώσεως του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, ειδάλλως υπάρχει κίνδυνος παρερμηνείας της διατάξεως αυτής. Η συνεκτίμηση του πλαισίου κατά τον προσδιορισμό του αντίθετου προς τους κανόνες του ανταγωνισμού αντικειμένου μπορεί απλώς να αποτελέσει ένα επιβαρυντικό ή ελαφρυντικό στοιχείο στο πλαίσιο της εξετάσεως του περιεχομένου της εικαζόμενης συμπράξεως. Ουδόλως μπορεί να αντισταθμίσει την έλλειψη ουσιαστικής διαπιστώσεως κάποιου αντίθετου προς τους κανόνες του ανταγωνισμού αντικειμένου μέσω της αποδείξεως των ενδεχόμενων αποτελεσμάτων των οικείων μέτρων. Με άλλα λόγια, και ανεξαρτήτως των εννοιολογικών ομοιοτήτων μεταξύ των εν λόγω δύο εναλλακτικών περιπτώσεων, η προσφυγή στο οικονομικό και νομικό πλαίσιο κατά την αναζήτηση εξ αντικειμένου περιορισμού δεν μπορεί να οδηγεί σε επιβαρυντικό για τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις χαρακτηρισμό όταν πρόκειται για συμφωνία της οποίας οι όροι δεν συνεπάγονται επιζήμια σε βάρος του ανταγωνισμού αποτελέσματα [15].

44. Υπό το φως αυτών ακριβώς των διευκρινίσεων προτείνω να εξεταστούν οι επίμαχες συμφωνίες, αφού υπομνησθεί εν συντομία, κατ' αρχάς, το γενικό τους πλαίσιο και ο τρόπος συνομολογήσεώς τους.

2. Περιγραφή του γενικού πλαισίου και τρόπος συνομολογήσεως των επίμαχων συμφωνιών

45. Οι εν προκειμένω επίμαχες διμερείς συμφωνίες κατανομής διπλών εγγραφών οι οποίες συνήφθησαν μεταξύ των διαχειριστών των ιδιωτικών ταμείων συντάξεων εντάσσονται στο πλαίσιο της εγγραφής, η οποία κατέστη υποχρεωτική από το έτος 2007 για τα πρόσωπα ηλικίας έως 35 ετών (πρόσωπα του δευτέρου πυλώνα), σε ένα εκ των αδειοδοτημένων για τον σκοπό αυτό 18 ιδιωτικών ταμείων συντάξεων.

46. Λαμβανομένης υπόψη της υποχρεωτικής φύσεως της εγγραφής σε ένα (και μόνον ένα) εκ των ταμείων συντάξεων για τα πρόσωπα του δευτέρου πυλώνα, δεν ήταν δυνατό, κατά το τέλος της αρχικής περιόδου εγγραφής, διάρκειας περίπου τεσσάρων μηνών, τα οικεία πρόσωπα να μη λογίζονται ως υπαγόμενα σε ένα συγκεκριμένο ταμείο.

13 — Απόφαση CB κατά Επιτροπής (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, σκέψεις 53 και 54 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

14 — C-67/13 P (EU:C:2014:1958, σημείο 40).

15 — Όπ.π. (σημεία 44 και 45).

47. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά την ισχύουσα νομοθεσία, η υπαγωγή σε ταμείο συντάξεων επικυρώνεται νομίμως μόνον όταν καταχωρίζεται στο CNPAS. Πριν από την καταχώριση αυτή δεν υφίσταται εγκυρότητα ή τεκμήριο υπαγωγής σε ένα συγκεκριμένο ταμείο. Πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί ότι, λόγω του κινδύνου να εκτεθεί σε σημαντικές δαπάνες, δεν είναι δυνατόν για ένα πρόσωπο που έχει εγγραφεί σε ένα ταμείο συντάξεων ιδιωτικής διαχειρίσεως και έχει καταχωριστεί ως εγγεγραμμένο στο CNPAS να τροποποιήσει την εγγραφή του πριν από την παρέλευση διετίας, γεγονός που, κατά κάποιο τρόπο, παγιώνει τις εγγραφές για το μέλλον.

48. Στην περίπτωση που οι συμμετέχοντες περιλαμβάνονταν στις εκθέσεις περισσοτέρων διαχειριστών (διπλές εγγραφές) και όπου δεν είναι δυνατόν, για τον ένα ή τον άλλο λόγο, να επαληθευθεί η πράξη εγγραφής, ο νομοθέτης είχε ορίσει ότι οι συμμετέχοντες έπρεπε να κατανέμονται με «τυχαίο» τρόπο και κατά τρόπο ευθέως αναλογικό προς τον αριθμό των προσώπων των οποίων η εγγραφή επικυρώθηκε για κάθε ιδιωτικό ταμείο συντάξεων σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των προσώπων των οποίων η εγγραφή επικυρώθηκε για το σύνολο των ιδιωτικών ταμείων συντάξεων.

49. Φαίνεται ότι η κατανομή αυτή αντικατόπτριζε, κατ' ουσίαν, τον ανταγωνισμό μεταξύ των συμμετεχόντων ταμείων συντάξεων κατά την περίοδο εγγραφής, διότι ήταν ανάλογη προς τον αριθμό των προσώπων που είχαν επικυρωθεί από κάθε ταμείο κατά το χρόνο της κατανομής. Συνάγεται από τις πληροφορίες που παρείχε στο Δικαστήριο το Consiliul Concurenței ότι η κατανομή βάσει του αριθμού των επικυρωμένων πράξεων εγγραφής συνιστούσε μέτρο ενθαρρύνσεως ενεργητικότερης συμμετοχής των φορέων της αγοράς, προκειμένου να προσελκυσθούν οι συμμετέχοντες και να διασφαλιστεί η ανταγωνιστική διάρθρωση της αγοράς.

50. Επίσης, πάντα σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από το Consiliul Concurenței, η σύναψη των επίμαχων συμφωνιών κατανομής, η οποία έλαβε χώρα ατύπως, άρχισε πριν από την περίοδο αρχικής εγγραφής η οποία ξεκίνησε στις 14 Σεπτεμβρίου 2007[16]. Όμως, την περίοδο εκείνη, δεν ήταν δυνατόν να ποσοτικοποιηθεί ή ακόμη να εκτιμηθεί ο τελικός αριθμός των συμμετεχόντων που καταχωρίστηκαν ως διπλές εγγραφές. Με άλλα λόγια, οι διαχειριστές των ταμείων συντάξεων, με τη σύναψη των επίμαχων συμφωνιών, αποφάσισαν να παρεκκλίνουν από το σύστημα νόμιμης κατανομής των διπλών εγγραφών, κατανέμοντας οι ίδιοι τους πελάτες τους χωρίς να γνωρίζουν τον ακριβή αριθμό των προσώπων τα οποία η κατανομή αυτή αφορούσε εν τέλει.

51. Τέλος, η κατανομή των συμμετεχόντων που είχαν καταχωριστεί ως διπλές εγγραφές ελάμβανε χώρα συνήθως επί διμερούς βάσεως μεταξύ της πλειονότητας των εταιριών διαχειριστών ταμείων συντάξεων. Η επίμαχη κατανομή που γινόταν κατ' ισομοιρία μεταξύ των διαχειριστών είχε ως αποτέλεσμα να αφαιρούνται τα οικεία πρόσωπα από το μητρώο των διπλών εγγραφών και να επικυρώνεται η εγγραφή τους σε ένα από τα δύο ταμεία συντάξεων του CNPAS. Μη προβαίνοντας στον προβλεπόμενο από τον νόμο έλεγχο της γνησιότητας των εγγραφών και προβαίνοντας σε κατανομή 50/50, οι διαχειριστές εν γνώσει τους εξέφευγαν του πεδίου εφαρμογής κανόνων που αντικατοπτρίζουν το αποτέλεσμα του ανταγωνισμού στον οποίο έπρεπε να επιδίδονται.

52. Υπό το φως των ανωτέρω σκέψεων πρέπει να εξεταστεί αν αυτές καθ' εαυτές οι επίμαχες συμφωνίες μπορούν να θεωρηθούν αρκούντως επιβλαβείς για τον ανταγωνισμό και, επομένως, εξ αντικειμένου περιοριστικές.

16 — Σύμφωνα με τις πληροφορίες που συνελέγησαν κατά την έρευνα του Consiliul Concurenței, ένας εκ των διαχειριστών πρότεινε στις 15 Αυγούστου 2007 στις ανταγωνίστριες εταιρίες να συνάψουν διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις περί καθορισμού αμοιβαίων κριτηρίων επικυρώσεως σε περίπτωση πολλαπλών πράξεων εγγραφής σε περισσότερα ταμεία και περί επιβολής οικονομικών κυρώσεων για τις εταιρίες που δεν θα ακολουθούσαν τα κριτήρια αυτά. Συμφωνίες κατανομής των διπλών εγγραφών που παρεκκλίνουν από τα προβλεπόμενα από τον νόμο προτάθηκαν επίσης κατά τη συνεδρίαση της Asociația pentru Pensiile Administrate Privat din România (ένωση ιδιωτικών συντάξεων στη Ρουμανία).

3. Εξέταση του ζητήματος αν οι συμφωνίες κατανομής των επίμαχων διπλών εγγραφών συνιστούν εξ αντικειμένου περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ

53. Προς τον σκοπό αυτό, θα επαναλάβω τον τρόπο αναλύσεως που προεξέθεσα, εξετάζοντας διαδοχικά το περιεχόμενο των συμφωνιών κατανομής, τους επιδιωκόμενους σκοπούς καθώς και το οικονομικό και νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται.

Επί του περιεχομένου των επίμαχων συμφωνιών κατανομής

54. Με τις επίμαχες συμφωνίες, ορισμένοι διαχειριστές ταμείων συμφώνησαν, εκ πρώτης όψεως, να κατανέμουν επί διμερούς βάσεως τα πρόσωπα που δεν έχουν οριστικώς εγγραφεί και έχουν καταχωριστεί ως έχοντα υπογράψει περισσότερες πράξεις εγγραφής σε διαφορετικά ταμεία συντάξεων.

55. Οι διαχειριστές ιδιωτικών ταμείων συντάξεων των οποίων οι συμμετέχοντες εμφανίζονταν ότι είχαν υπογράψει περισσότερες ατομικές πράξεις εγγραφής συμφώνησαν να κατανέμουν διμερώς τις διπλές εγγραφές (που αντιπροσώπευαν τους δυνητικούς πελάτες όλων των εταιριών διαχειρίσεως) σύμφωνα με τον κανόνα 50/50, μολονότι υποχρεούνταν να εξακριβώνουν, εκ των προτέρων, την πραγματική βούληση των συμμετεχόντων που εμφανίζονταν ότι έχουν υπογράψει δύο πράξεις εγγραφής και, ενδεχομένως, να ενημερώνουν το CNPAS σχετικά με κάθε πράξη εγγραφής, αφού οι συμμετέχοντες αυτοί έπρεπε να ακυρώνονται και να περιλαμβάνονται στο σύστημα τυχαίας κατανομής.

56. Μολονότι, όπως ανάφερε στις παρατηρήσεις της η ING Pensii, ήταν δυνατόν, κατά κάποιο τρόπο, να τεκμαίρεται ότι τα εν λόγω πρόσωπα είχαν επιδείξει ορισμένη προτίμηση για εγγραφή σε ένα από τα δύο επίμαχα ταμεία, εντούτοις, όπως προκύπτει από τη σχετική εθνική νομοθεσία, ένα πρόσωπο αποκτά την ιδιότητα του συμμετέχοντος σε ταμείο συντάξεων μόνον υπογράφοντας ατομική πράξη εγγραφής η οποία πρέπει, ακολούθως, να καταχωριστεί προσηκόντως στον αρμόδιο οργανισμό (άρθρο 32, παράγραφοι 1 έως 4, του νόμου 411/2004).

Επί των αντικειμενικών σκοπών των επίμαχων συμφωνιών

57. Είναι μάλλον προφανές ότι ο επιδιωκόμενος με τη σύναψη των επίμαχων συμβάσεων σκοπός ήταν η παρέκκλιση από το προβλεπόμενο βάσει της εφαρμοστέας νομοθεσίας σύστημα τυχαίας κατανομής των διπλών εγγραφών.

58. Πράγματι, βάσει αυτής της νομοθεσίας, οι διπλές εγγραφές έπρεπε να ακυρωθούν και να κατανεμηθούν τυχαία μεταξύ *του συνόλου* των διαχειριστών, οι οποίοι, κατά την περίοδο αρχικής εγγραφής, ήταν 18. Με τη σύναψη των επίμαχων συμφωνιών, διασφαλίζεται για τους οικείους διαχειριστές κατανομή κατ' ισομοιρία μεταξύ τους.

59. Λαμβανομένων υπόψη του περιεχομένου και των αντικειμενικών σκοπών των επίμαχων συμφωνιών, φαίνεται ότι οι συμφωνίες αυτές προσομοιάζουν σε συμφωνίες κατανομής πελατών οι οποίες ενδέχεται να είναι, από την ίδια τη φύση τους, αρκούντως επιβλαβείς. Φαίνεται πράγματι ότι οι συμφωνίες αυτές είναι ικανές να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό στην αγορά των υποχρεωτικών ιδιωτικών συντάξεων σε ένα κρίσιμο στάδιο του σχηματισμού της αγοράς.

60. Στο πλαίσιο αυτό, θεωρώ σημαντικό να υπενθυμίσω ότι, κατά το χρόνο της συνάψεως των συμφωνιών κατανομής μεταξύ των διαχειριστών, η οποία συχνά ελάμβανε χώρα ακόμα και πριν από την έναρξη της περιόδου εγγραφής, υπήρχε αβεβαιότητα ως προς τον αριθμό των προσώπων που θα περιλαμβάνονταν στο μητρώο των διπλών εγγραφών. Η ικανότητα, όμως, των συμφωνιών αυτών να παράγουν αισθητά αποτελέσματα στην αγορά πρέπει να εξεταστεί βάσει των στοιχείων που ήταν γνωστά κατά τη σύναψη των εν λόγω συμφωνιών, και δεν θα έπρεπε να λαμβάνονται υπόψη πραγματικές διαπιστώσεις μεταγενέστερες της συνάψεως των ίδιων αυτών συμφωνιών.

61. Εν προκειμένω, η ικανότητα των επίμαχων συμφωνιών να τροποποιούν τη διάρθρωση της αγοράς, αποκλείοντας έναν ορισμένο αριθμό πελατών από τον ανταγωνισμό μεταξύ των ταμείων συντάξεων, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Η ικανότητα αυτή υπάρχει ανεξαρτήτως των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων που όντως παρατηρήθηκαν ή θα μπορούσαν ενδεχομένως να παρατηρηθούν.

62. Στο στάδιο αυτό της αναλύσεώς μου, φρονώ επομένως ότι οι εν λόγω συμφωνίες είναι, prima facie, περιοριστικές του ανταγωνισμού λόγω του αντικειμένου τους αυτού καθ' εαυτόν.

63. Η συνεκτίμηση του σχετικού οικονομικού και νομικού πλαισίου δεν νομίζω ότι μπορεί, όπως θα εκθέσω στη συνέχεια, να αναιρέσει το πρώτο αυτό συμπέρασμα.

Επί της συνεκτιμήσεως του οικονομικού και νομικού πλαισίου συνομολογήσεως των επίμαχων συμφωνιών

64. Όπως ανέφερα προηγουμένως, η αναγκαιότητα να διακριθεί σαφώς η αναγνώριση εξ αντικειμένου περιορισμού από την αναγνώριση περιορισμού εκ του αποτελέσματος σημαίνει ότι η εξέταση του πλαισίου συνομολογήσεως των επίμαχων συμβάσεων δεν μπορεί να προσομοιάζει με εξέταση αυτών καθ' εαυτούς των αποτελεσμάτων της συμφωνίας. Μολονότι ο εθνικός δικαστής πρέπει σε όλες τις περιπτώσεις να πραγματοποιεί ατομική εκτίμηση των συμφωνιών εντός του νομικού και οικονομικού πλαισίου της συνάψεώς τους, εντούτοις η εκτίμηση αυτή δεν ισοδυναμεί με συγκεκριμένη εξέταση των πραγματικών και δυνητικών αποτελεσμάτων που απορρέουν από τις συμφωνίες αυτές, ούτε, κατά περίπτωση, του σημαντικού αντίκτυπού τους.

65. Η συνεκτίμηση του πλαισίου κατά την αναζήτηση του αντίθετου προς τους κανόνες του ανταγωνισμού αντικειμένου μπορεί απλώς να αποτελέσει ένα *επιβαρυντικό ή ελαφρυντικό* στοιχείο στο πλαίσιο της εξετάσεως των όρων και των αντικειμενικών σκοπών της εικαζόμενης συμπράξεως. Ουδόλως μπορεί να αντισταθμίσει την έλλειψη ουσιαστικής διαπιστώσεως κάποιου αντίθετου προς τους κανόνες του ανταγωνισμού αντικειμένου μέσω της αποδείξεως των ενδεχόμενων αποτελεσμάτων των οικείων μέτρων. Το συμπέρασμα αυτό μου φαίνεται ότι μπορεί πολύ απλά να συναχθεί από τη διατύπωση που χρησιμοποιεί το Δικαστήριο, ότι δηλαδή, στην περίπτωση που από την ανάλυση του *περιεχομένου* της συμφωνίας δεν θα προέκυπτε ότι αυτή είναι αρκούντως επιζήμια για τον ανταγωνισμό, θα έπρεπε τότε να εξεταστούν τα αποτελέσματά της και, προκειμένου να απαγορευθεί η εφαρμογή της, να ελεγχθεί αν συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις για να διαπιστωθεί ότι πράγματι ο ανταγωνισμός είτε παρεμποδίστηκε είτε περιορίστηκε είτε νοθεύτηκε αισθητά [17].

66. Η διευκρίνιση αυτή παρίσταται σημαντική εν προκειμένω, αφού, κατόπιν της εξετάσεως του περιεχομένου και των αντικειμενικών σκοπών των επίμαχων συμφωνιών, φαίνεται ότι αυτές είναι, εκ της φύσεώς τους, αρκούντως επιζήμιες για τον ανταγωνισμό, και επομένως πρέπει να γίνει δεκτό ότι είναι, a priori, εξ αντικειμένου περιοριστικές του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

67. Επίσης, η εξέταση του γενικότερου πλαισίου, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, πρέπει να χρησιμεύσει προκειμένου να καθορισθεί αν, παρά τον prima facie αντίθετο προς τον ανταγωνισμό χαρακτήρα τους, είναι δυνατόν να απαλλαχθούν οι διαχειρίστριες εταιρίες των ιδιωτικών ταμείων συντάξεων, λαμβανομένου υπόψη του οικονομικού και νομικού πλαισίου της συνάψεως των επίμαχων συμφωνιών κατανομής, ή αν, αντιθέτως, η εξέταση του πλαισίου αυτού επιρρωννύει το συμπέρασμα που συνήχθη κατόπιν της εξετάσεως των όρων και των επιδιωκόμενων από τη σύναψη των συμφωνιών αυτών σκοπών, ήτοι ότι οι συμφωνίες αυτές έχουν αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο.

17 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις LTM (56/65, EU:C:1966:38, σ. 359) και Football Association Premier League κ.λπ. (C-403/08 και C-429/08, EU:C:2011:631, σκέψη 135 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

68. Σχετικά με το οικονομικό και το νομικό πλαίσιο, τα οποία εν προκειμένω είναι στενά αλληλεξαρτώμενα, προκύπτει από τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν τόσο από το αιτούν δικαστήριο όσο και από τους μετέχοντες στην παρούσα δίκη ότι το πλαίσιο συνομολογήσεως των επίμαχων συμφωνιών κατανομής χαρακτηρίζεται από τα ακόλουθα στοιχεία.

69. Πρώτον, οι συμφωνίες συνήφθησαν στο πλαίσιο της εμφανίσεως μιας αναδυόμενης αγοράς («infant market») στη Ρουμανία, δηλαδή της αγοράς της ιδιωτικής διαχειρίσεως των υποχρεωτικών ταμείων συντάξεων, της οποίας η καθιέρωση ξεκίνησε το 2007 με τη χορήγηση αδείας, από τη CSSPP, σε ορισμένο αριθμό εταιριών με αποκλειστικό αντικείμενο τη διαχείριση αυτή. Στο πλαίσιο του σχηματισμού αυτής της αγοράς, που, σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από το Consiliul Concurenței, αφορούσε περίπου τέσσερα εκατομμύρια πρόσωπα, η περίοδος αρχικής εγγραφής αναμφίβολα συνιστούσε αποφασιστικό στάδιο για τον καθορισμό της διαρθρώσεως της εν λόγω αγοράς και των μεριδίων που κατέχει κάθε εγκεκριμένη διαχειριστική εταιρία.

70. Υπό το πρίσμα αυτό, ο προβλεπόμενος στον νόμο αριθμητικός κανόνας της τυχαίας και αναλογικής κατανομής των προσώπων που δεν έχουν εγγραφεί σε ταμείο συντάξεων ή δεν φαίνονται ότι έχουν κάνει έγκυρη επιλογή (όπως οι διπλές εγγραφές), των οποίων ο αριθμός δεν μπορούσε να είναι γνωστός, σκοπούσε, στο πλαίσιο τονώσεως του ανταγωνισμού μεταξύ των διαχειριστών, μεταξύ άλλων, στη διατήρηση και στη διασφάλιση μιας διαρθρώσεως της αναδυόμενης αυτής αγοράς της ιδιωτικής διαχειρίσεως των υποχρεωτικών ταμείων συντάξεων η οποία θα αντιστοιχούσε στις καταβαλλόμενες από κάθε διαχειριστή προσπάθειες να προσελκύσει τον μεγαλύτερο αριθμό συμμετεχόντων κατά τη φάση της αρχικής εγγραφής καθώς και στις πραγματικές και νόμιμες δηλώσεις βουλήσεως των προσώπων.

71. Δεύτερον, πρέπει να επισημανθεί ότι η σύσταση της αγοράς της ιδιωτικής διαχειρίσεως των υποχρεωτικών ταμείων συντάξεων υλοποιήθηκε σε σχετικά σύντομη περίοδο, δηλαδή εντός 4 μηνών, μετά την οποία η θέση εκάστου διαχειριστή ταμείων έχει αποφασιστική δυνητικώς επιρροή επί των μεριδίων της αγοράς που οι διαχειρίστριες αυτές εταιρίες θα κατέχουν μελλοντικά. Η ίδια η φύση της αγοράς αυτής και το γεγονός ότι, σε περίπτωση τροποποιήσεως των επιλογών τους σχετικά με το ταμείο, οι συμμετέχοντες εκτίθενται σε σημαντική χρηματική κύρωση (χρηματικές ποινές μεταφοράς προβλεπόμενες από το νόμο 411/2004) συνεπάγεται μειωμένη κινητικότητα των οικείων καταναλωτών και παγιώνει κατά κάποιο τρόπο τα μερίδια της αγοράς που διατηρούν οι οικείες εταιρίες μετά την περίοδο εγγραφής.

72. Τρίτον, μολονότι, όπως ανέφερε η ING Pensii, κάποιοι διαχειριστές υποστήριξαν ότι οι συμφωνίες κατανομής σκοπούσαν να αντισταθμίσουν τις πρακτικές δυσχέρειες και την ανάγκη να βελτιωθεί ένα νομικό πλαίσιο κατανομής που έχει κριθεί αναποτελεσματικό στην πράξη, πρέπει εντούτοις να επισημανθεί ότι οι επίμαχες συμφωνίες, κατά τα φαινόμενα, έχουν συναφθεί πριν ακόμα εκδηλωθούν τέτοιες δυσχέρειες που συνδέονται με την καθιέρωση της αρχικής διαδικασίας εγγραφής.

73. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι πρέπει να γίνει δεκτή η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας κατά την οποία το νομοθετικό πλαίσιο που συνόδευε την καθιέρωση της αγοράς της ιδιωτικής διαχειρίσεως των ταμείων συντάξεων χαρακτηριζόταν από πολυάριθμα κενά, το επιχείρημα αυτό δεν θα μπορούσε να ανατρέψει τη διαπίστωση ότι οι εν λόγω διαχειριστές σκοπίμως εξαιρέθηκαν από τους προβλεπόμενους εκ του νόμου κανόνες κατανομής των συμμετεχόντων, τούτο δε προς μια κατεύθυνση που ήταν ικανή να μεταβάλει τη διάρθρωση της αγοράς όπως αυτή προέκυπτε από τις προσπάθειες που πράγματι καταβλήθηκαν και υλοποιήθηκαν μέσω νομικώς έγκυρων εγγραφών.

74. Πράγματι, υπενθυμίζω ότι, κατά τη σχετική νομοθεσία, οι διπλές εγγραφές έπρεπε να ακυρωθούν και να κατανεμηθούν με τυχαίο τρόπο και αναλογικά προς τα μερίδια της αγοράς όπως αυτά κατέχονται από τις διαχειρίστριες εταιρίες μετά τη διαδικασία επικυρώσεως των εγγραφών. Οι διαχειριστές των ταμείων, συνάπτοντας διμερείς συμφωνίες σχετικά με τη μεταξύ τους κατανομή των διπλών εγγραφών χωρίς να υφίσταται νομικώς έγκυρη επιλογή εγγραφής, εξαιρέθηκαν της εφαρμογής διαφανών κανόνων σε βάρος του ελεύθερου ανταγωνισμού.

75. Προκύπτει από τις σκέψεις αυτές ότι τα στοιχεία του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η υπόθεση της κύριας δίκης δεν φαίνονται ικανά να ανατρέψουν το συμπέρασμα κατά το οποίο οι συμφωνίες κατανομής έχουν αντικείμενο αντίθετο προς τον ανταγωνισμό, αλλά αντιθέτως επιρρωννύουν το συμπέρασμα αυτό.

76. Φρονώ ότι τέτοιου είδους συμφωνία έρχεται σε πρόδηλη αντίθεση προς τη συμφυή με τις διατάξεις της ΣΛΕΕ περί ανταγωνισμού αντίληψη, κατά την οποία οι επιχειρήσεις πρέπει να καθορίζουν αυτόνομα την πολιτική που προτίθενται να ακολουθήσουν στην αγορά, καθώς και να ανταγωνίζονται ελεύθερα για κάθε πελάτη στην αγορά. Με τη σύναψη των συμφωνιών αυτών, οι διαχειριστές ταμείων συντονίζονται προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν τους κινδύνους του ανταγωνισμού [18].

77. Συνεπώς, φρονώ ότι οι συμφωνίες κατανομής των συμμετεχόντων που έχουν υπογράψει πλείονες πράξεις εγγραφής, τις οποίες έχουν συνάψει διαχειριστές ταμείων συντάξεων υπό ιδιωτική διαχείριση, κατά παρέκκλιση των κανόνων που προβλέπονται στον νόμο, πληρούν όλες τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστούν εξ αντικειμένου περιοριστικές του ανταγωνισμού.

78. Απομένει να εξεταστεί αν ο αριθμός των προσώπων που εθίγησαν κατά τρόπο συγκεκριμένο από τις συμφωνίες κατανομής μπορεί ενδεχομένως να αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι υπάρχει αισθητός αντίκτυπος στον ανταγωνισμό.

Β - *Επί της σημασίας του αριθμού των προσώπων που εθίγησαν με συγκεκριμένο τρόπο κατά την εξέταση της υπάρξεως ουσιώδους ή αισθητού αντίκτυπου στον ανταγωνισμό*

79. Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων και λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως, το ζήτημα που ετέθη εν προκειμένω αφορά εν τέλει το κατά πόσον το συγκεκριμένο αποτέλεσμα των επίμαχων συμφωνιών κατανομής, που φαίνεται πράγματι ότι έχουν αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο, μπορεί να αποδειχθεί κρίσιμο για να εξαχθεί το τελικό συμπέρασμα υπάρξεως περιορισμού του ανταγωνισμού.

80. Κατ' εμέ, στο ερώτημα αυτό πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση. Εφόσον συνάγεται το συμπέρασμα ότι μια συμφωνία έχει αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο, ουδόλως παρίσταται ανάγκη να εξεταστούν τα συγκεκριμένα αποτελέσματα αυτής.

81. Πράγματι, εφόσον αποδειχθεί το αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο των εν λόγω συμφωνιών, δεν απαιτείται να εξεταστεί αν αυτές οι συμφωνίες έχουν αισθητό αντίκτυπο στον ανταγωνισμό στην αγορά. Κατά το μέτρο που οι αντίθετες προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορές απαγορεύονται λόγω της ίδιας της φύσεώς τους για τον λόγο ότι είναι αρκούντως επιβλαβείς για τον ανταγωνισμό, ουδόλως απαιτείται να χαρακτηρισθούν ως αντίθετες προς τον ανταγωνισμό βάσει του οικονομικού αντίκτυπού τους ή βάσει της συγκεκριμένης γεωγραφικής εκτάσεώς τους.

82. Και σε αυτήν την περίπτωση, πρέπει να υπομνησθεί ότι μια εξ αντικειμένου περιοριστική σύμπραξη απαγορεύεται όχι λόγω των συνεπειών που εν τέλει απορρέουν από αυτήν, αλλά λόγω του δυνητικού κινδύνου που παρουσιάζει για τον ανταγωνισμό. Όπως το Δικαστήριο υπογράμμισε στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Expedia [19], πρέπει να θεωρηθεί ότι συμφωνία ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και έχουσα αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο συνιστά, ως εκ της φύσεώς της και ανεξάρτητα από τα συγκεκριμένα αποτελέσματά της, αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού (σκέψη 37 της αποφάσεως αυτής).

18 — Βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση Beef Industry Development Society και Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643, σκέψη 34).

19 — C-226/11, EU:C:2012:795.

83. Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές της προκειμένης υποθέσεως, ο αριθμός των πελατών (διπλές εγγραφές) που πράγματι κατανεμήθηκαν μεταξύ των διαχειριστών των ιδιωτικών ταμείων συντάξεων στερείται σημασίας, καθώς το σημείο αυτό σχετίζεται με τα συγκεκριμένα αποτελέσματα της συμπράξεως, τα οποία, στην περίπτωση των εξ αντικειμένου περιοριστικών συμφωνιών, δεν είναι αναγκαίο να εξετάζονται. Το αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο μιας συμφωνίας κατανομής, και ειδικότερα η ικανότητα της εν λόγω συμφωνίας να παράγει αρνητικά αποτελέσματα στην αγορά, δεν θα μπορούσε να εξαρτάται από τον συγκεκριμένο αριθμό πελατών που πράγματι κατανεμήθηκαν, αλλά μόνον από τους όρους και τους αντικειμενικούς σκοπούς της συμφωνίας αυτής υπό το φως του οικονομικού και νομικού πλαισίου της συνάψεώς της.

84. Μολονότι δεν είναι αναγκαίο να προβώ σε πλήρη εξέταση των αποτελεσμάτων μιας συμφωνίας προκειμένου να θεμελιωθεί η ύπαρξη εξ αντικειμένου περιορισμού του ανταγωνισμού, εντούτοις πρέπει να γίνει δεκτό ότι η επίμαχη συμφωνία πρέπει να είναι αντικειμενικώς ικανή να παράγει έναν τέτοιο περιορισμό. Με άλλα λόγια, ο δικαστής ουδόλως μπορεί, λαμβάνοντας υπόψη το οικονομικό και νομικό πλαίσιο των συμφωνιών, να αγνοήσει πλήρως τα δυνητικά αποτελέσματα αυτών συνεκτιμώντας τα δεδομένα που ήταν γνωστά κατά τον χρόνο συνάψεως των συμφωνιών αυτών.

85. Είμαι, πράγματι, της γνώμης ότι η απαίτηση κατά την οποία ο επίμαχος περιορισμός πρέπει να είναι αισθητός δεν μπορεί να αποκλειστεί όταν υπάρχει εξ αντικειμένου περιορισμός, αλλά ότι κατά κάποιον τρόπο απορροφάται από την εξέταση του οικονομικού και νομικού πλαισίου που διενεργείται για να επιβεβαιωθεί η πραγματική ικανότητα της επίμαχης συμφωνίας να παράγει ένα τέτοιο περιοριστικό αποτέλεσμα. Στην περίπτωση που ο δικαστής θα κατέληγε στο συμπέρασμα, κατόπιν της εξετάσεως του οικονομικού και νομικού πλαισίου, ότι η επίμαχη συμφωνία είναι δυνητικώς ικανή να παράγει ανεπαίσθητα μόνον αποτελέσματα στον ανταγωνισμό, λαμβανομένης υπόψη, μεταξύ άλλων, της ισχνής θέσεως που καταλαμβάνουν οι ενδιαφερόμενοι στην αγορά των επίμαχων προϊόντων, μπορεί να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι επί της συμφωνίας αυτής δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

86. Στην υπό κρίση περίπτωση, δεν προκύπτει ότι οι ανωτέρω μνημονευθείσες νομικές και οικονομικές περιστάσεις που περιβάλλουν τις επίμαχες συμφωνίες είναι ικανές να αναιρέσουν το συμπέρασμα ότι πρόκειται για συμφωνία που έχει αισθητό αντίκτυπο στον ανταγωνισμό.

IV – **Πρόταση**

87. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα του Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie (Ρουμανία) ως εξής:

Το άρθρο 101, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση συμφωνιών κατανομής πελατών όπως αυτές που συνήφθησαν μεταξύ των ταμείων συντάξεων στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι οποίες εκ φύσεως συνιστούν παράβαση με αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο, ο συγκεκριμένος τελικός αριθμός κατανεμημένων πελατών δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά τη συνδρομή της προϋποθέσεως σχετικά με τον περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 101, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ.